

Sandviksvassdraget i går, i dag, i morgen

For Bærum Vest Rotaryklubb 18.11.2024

(Seminar i Bærum Kunnskapssenter 22.08.2024
Arkitekt og landskapsarkitektstudenter ved AHO)

Av
Terje Bøhler
Bærum Elveforum
www.baerumelv.no

... og følg oss gjerne på våre FB-sider «Bærum Elveforum»
«Opplevelser langs Isielva»: <https://tinyurl.com/yc2k7xpm>

Oppstarten

Opprettet i april 2006 på initiativ fra Bærums politikere (ordfører Odd Reinsfelt) etter et stort giftutslipp på Rud. All fisk i elva døde.

Reorganisert i 2015 som en idéell/frivillig organisasjon.

Elvevenner og elvegrupper

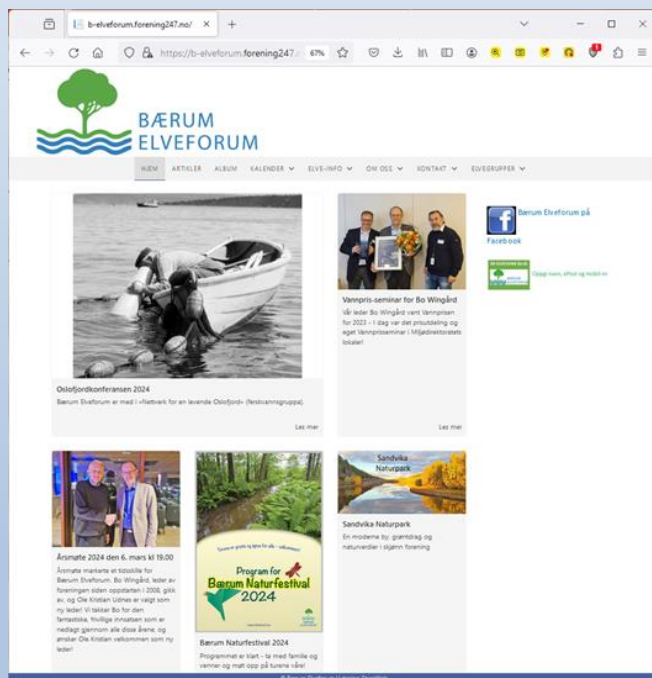
Bærum Elveforum har rundt 600 «elvevenner» (ikke-betalende medlemmer). I tillegg har vi mange elvegrupper som er sterkt knyttet til Bærum Elveforum. Disse driver frivillig arbeide av ulik karakter.

- Lysakervassdragets Venner
- Øverlandsvassdragets Venner
- Engervannets Venner
- Mølladammen Restaureringsprosjekt
- Skallumdammens Venner
- Jarmyras Venner
- Lommas Venner (under etablering)

Facebook og hjemmeside

Hjemmeside bærumelv.no

Facebook «Bærum Elveforum»

Klimaklok 2021

Bærum Elveforum ble tildelt Bærum kommunes klima- og miljøpris «Klimaklok 2021»

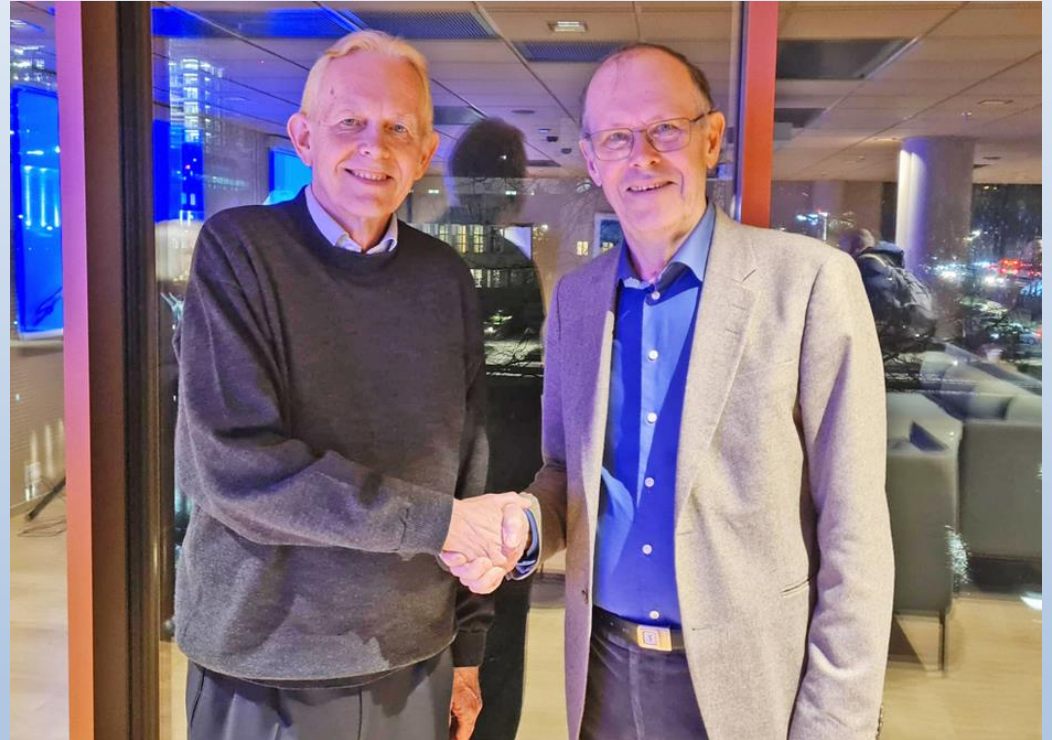

[Om Bærum Kommunes Klima- og miljøpris 2021 \(link\)](#)

Lederskifte 2024

Årsmøte markerte et tidsskille for Bærum Elveforum. Bo Wingård, leder av foreningen siden oppstarten i 2008, gikk av, og Ole Kristian Udnes er valgt som ny leder! Vi takker Bo for den fantastiske, frivillige innsatsen som er nedlagt gjennom alle disse årene, og ønsker Ole Kristian velkommen som ny leder!

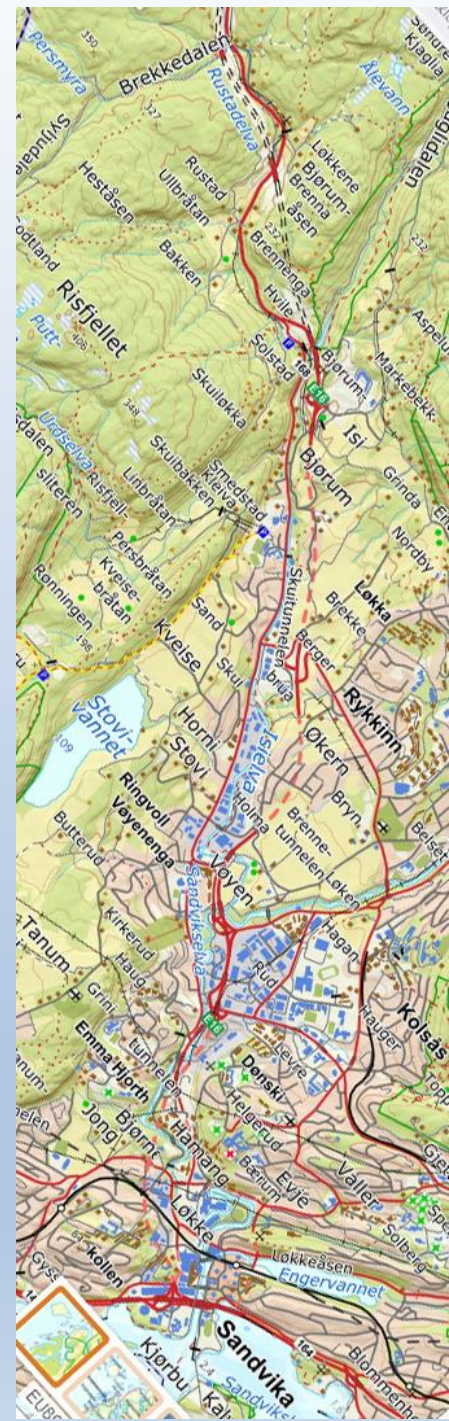
Arbeid og arbeidsform

- God kontakt med administrasjonen i Bærum kommune
 - IOV (Vannområde Indre Oslofjord Vest) v/Ingvild Tandberg
 - Vassdragsinspektør OKJ o.a. (SaFoVa)
 - Natur-avd.
- God kontakt med politikerne i Bærum kommune
 - Vi rapporterer til (informerer) MIK-utvalget
- Skriver høringsuttalelser (lokale, kommunale, regionale)
- Vaktbikkje
- Utadrettet virksomhet
 - Forummøter 2 ganger pr år
 - Bærum Naturfestival (www.naturfestival.no)
 - Elveryddinger og div andre prosjekter

Sandviksvassdraget

Med Sandviksvassdraget menes i denne presentasjonen Isielva og Sandvikselva.

- Kjaglidalen
- Bjørum Sag
- Skui
- Elvemøtet Isielva-Lomma
- Vøyenenga
- Sandvikselva
- Sandvika

Kulturhistorie - vadesteder

Minst fem vadesteder over Isielva er kjent. Det mest kjente er vadestedet ved Wøyen gård (Wøyen = Vadvin = «gården ved vadestedet»)

Kulturhistorie - vaskeplasser

«Om sommeren kom bonden på Nedre Sand til Nybrua teinested med store trebutter nyvasket tøy som skulle skylles i Isielva.»

Fra «Teinesteder ...»

Bilde: «**Vaskekoner ved elven , Sandvika**»

Av Eilif Peterssen (1888)

Kulturhistorie - badehøler

Badehølene var samlingspunkt og mange lærte å svømme badehølene. Badingen tok slutt rundt 1950 pga forurensning.

Bading i
Kølabruhølen
ved Wøyen gård
(Vøyenenga)

Kulturhistorie - landbruk

Tidligere var det flere bebodde plasser innover i dagens naturreservat i Kjaglidalen: Søndre Kjaglia, Kjaglienga, Nordre Kjaglia, Mastekastet, Knappnæring...

Kulturhistorie - landbruk

Gårdene i Skuidalen lå gjerne ikke nede ved elven, men litt tilbaketrukket oppe i dalsidene.

Kulturhistorie - sagbruk

Bjørnum sag ble bygget i 1855, nedlagt i 1964.

Kulturhistorie - sagbruk

Bjørnum sag ble bygget i 1855, nedlagt i 1964.
Her: Bjørnum Sag demning

Kulturhistorie - sagbruk

Det var tømmerfløting i Isielva i over 100 år med demninger i Niskinnvann, Plassevann og Auretjernsdammen. I en godt koordinert operasjon åpnet man demningene samtidig så det rant ekstra mye vann, og tømmeret kunne fløtes nedover elva.

Tømmerfløting i Isielva.
Tømmervase.

Kulturhistorie - sagbruk

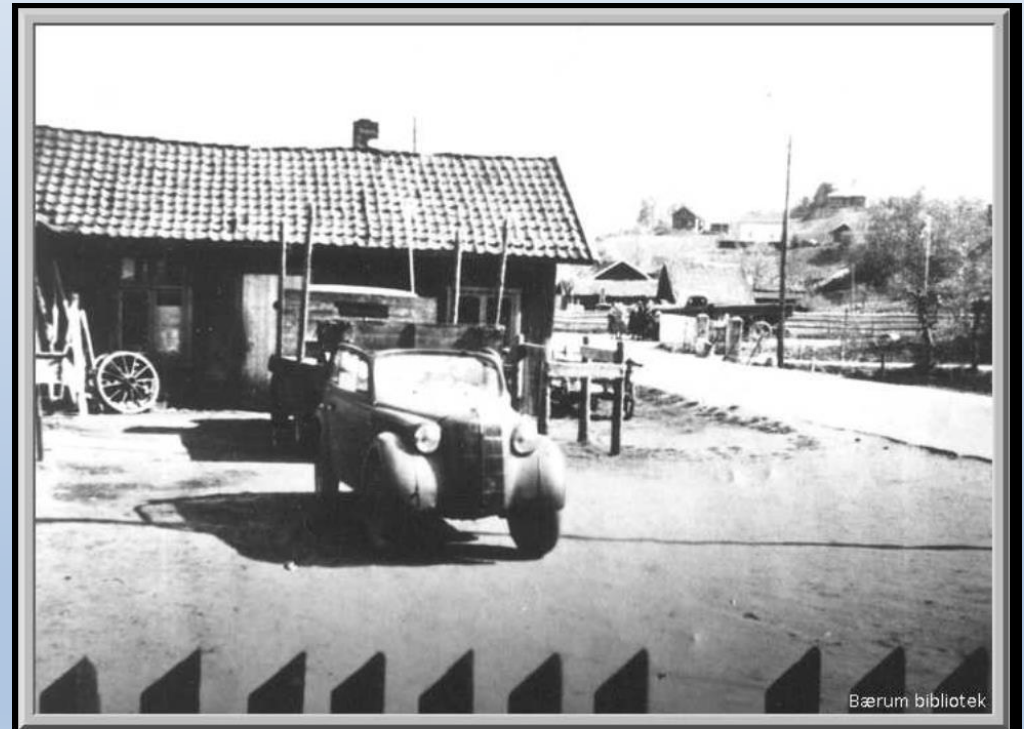
Tandbergsaga ved Nybrua i 1930. En dampdrevet sirkelsag

Kulturhistorie - smier

Mange smeder slo seg ned i Skuidalen etter at Bærums Verk la om produksjonen fra jernverk til støperi i 1874.

Skuiholmen Smie og
Hjulmakerverksted
Anno 1930

Skuiholmen smie og hjulmakerverksted. Bil foran bygning. (1930)

Bilde 2 av 29

Tittel Skuiholmen smie og hjulmakerverksted. Bil foran bygning.

Kulturhistorie – fiske I

Lange tradisjoner for fiske. Sjørørret, laks og ål. Gårdene og plassene langs elva hadde fiskerettigheter.

Kulturhistorie – fiske II

Oversikt over teinesteder langs
Isielva og Sandvikselva.

Teinesteder, stryk og hølør
i Sandviksvassdraget

Harald Kolstad, Bo Wingård, Terje Bøhler

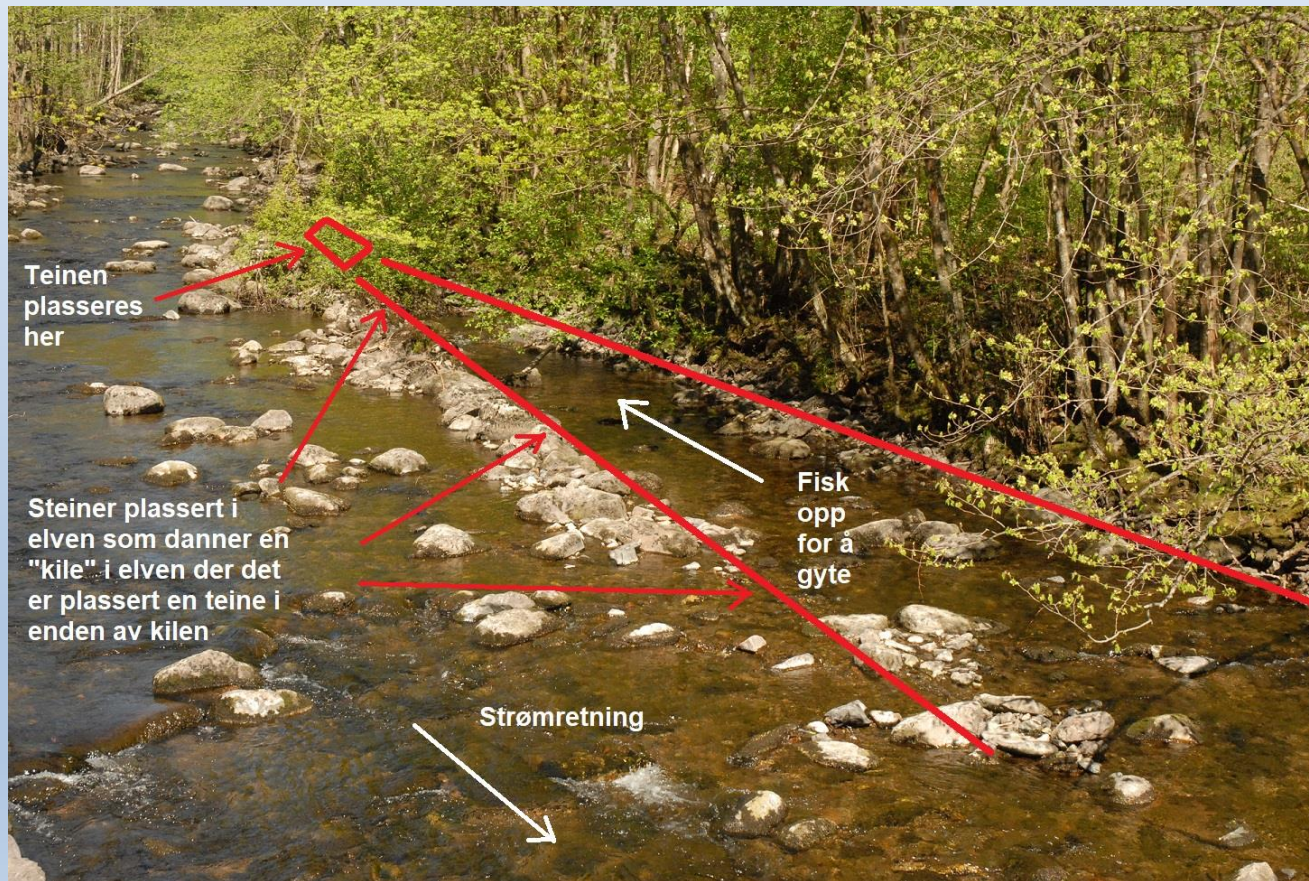

Link til heftet: [«Teinesteder, stryk og hølør i Sandviksvassdraget»](#)

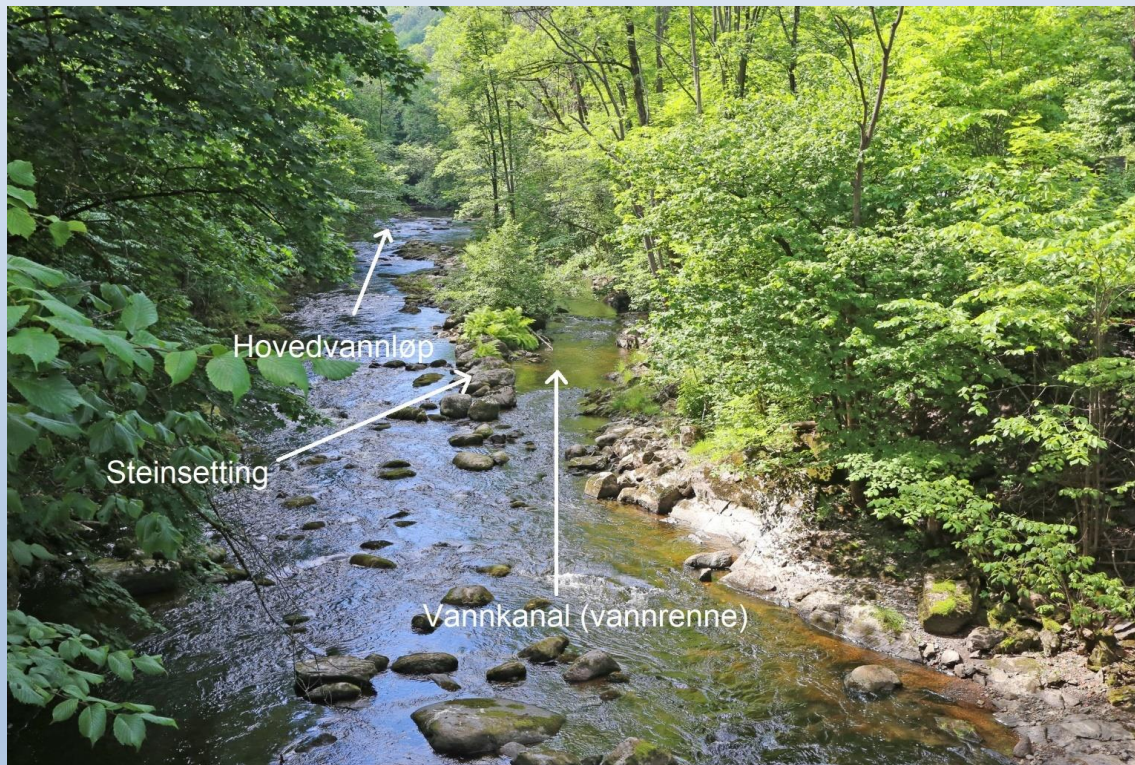
Kulturhistorie – fiske III

Nybråten teinested

Kulturhistorie – fiske III

Hamang gård teinested

Kulturhistorie – fiske III

Hamang gård teinested

Kulturhistorie – fiske III

Jungshølen teinested

Kulturhistorie – fiske IV

På slutten av 1950-tallet startet elveforbygning og utretting av elveløpet for å hindre at elva ikke fløt over sine bredder ved flom. Bulldosere ble kjørt i elveløpet fra Årenga til Vøyenenga. Naturlige stryk og fiskehøler forsvant.

Industri – oppstarten

I 1860 ble Ringeriksveien fra Christiania-Sandvika-Skui/Isielva-Bjørnum-Sollihøgda åpnet. Det var en katalysator for næringsutviklingen mellom Vøyen og Skui

Ringeriksvegen ved Sølvhølen 1977

Industri – 1855

Bjørnum Sag og Høvleri åpner.

Restene etter sagbruket

Saghytta ved Nypefoss.
Bolig, spiseplass, hvilested
for sagbruksarbeiderne

Restene av Bjørnum sag (2010)
Bilde 2 av 5

Fotograf Unneberg, Erik
Tittel Restene av Bjørnum sag

Industri – 1870/1880-årene

Strand Sag og Høvleri ved Smedstad.

Anno 1969

Industri – 1880-årene

- Tyslandsstua skyss-stasjon.
Skyss-stasjon for Ringeriksbøndene.
Kong Oskar 2. drakk kaffe her på sine turer til Sundvollen.
Tyslandsstua er nå revet.

Industri - 1886

Bærums Meieri og Handelsforening åpnet av 65 lokale gårdbrukere. Lagt ned i 1949, men matbutikk fram til 2006.

Industri - 1889

Ringvoll Teglverk (1899-1958) ved Vøyenenga. 30 arbeidsplasser

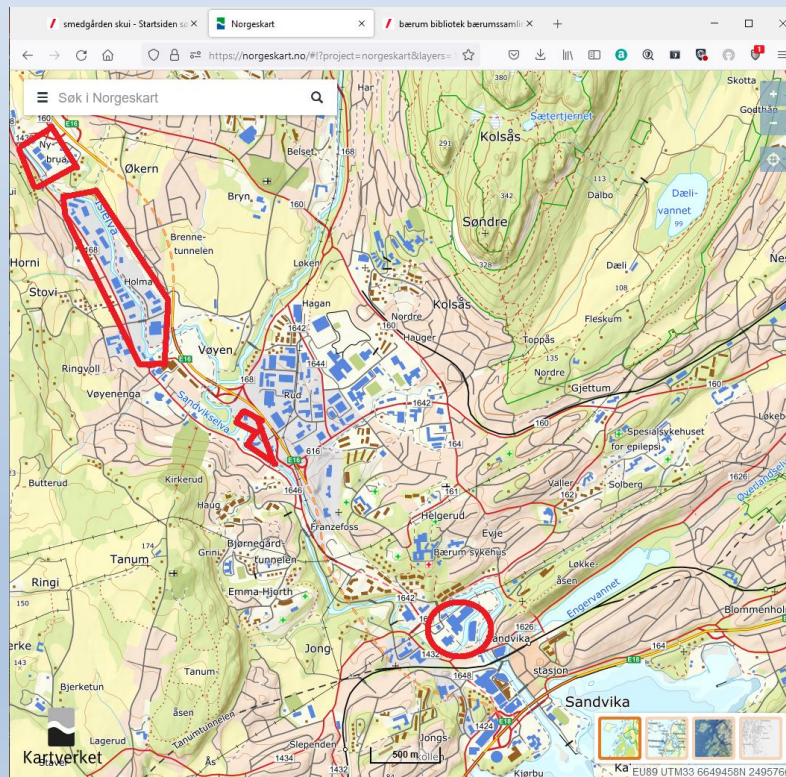
Industri - 1889

Ringvoll Teglverk (1899-1958) ved Vøyenenga. 30 arbeidsplasser

Industri

Dagens situasjon – mye tung industri langs vassdraget.
Ikke noe av dette må ligge ved vassdraget i dag.

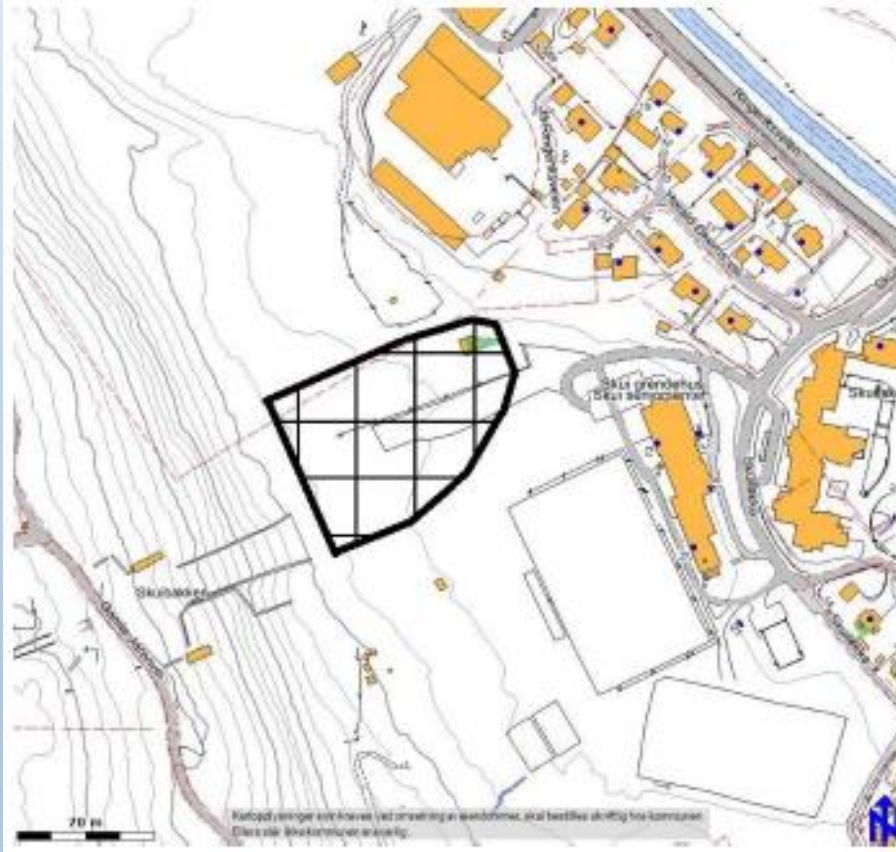
Elvemiljø - forverring

Blir gradvis forverret pga kloakk fra private husholdninger, avrenning fra industrivirksomheter, inngrep i elv og elvekanter, veibygging, flomvern, «bulldozing» av elvekant, de kommunale fyllingene ved Skuibakken og Isi-1 og Isi-2.

- Redusert vannkvalitet
- Redusert elvemiljø

Elvemiljø

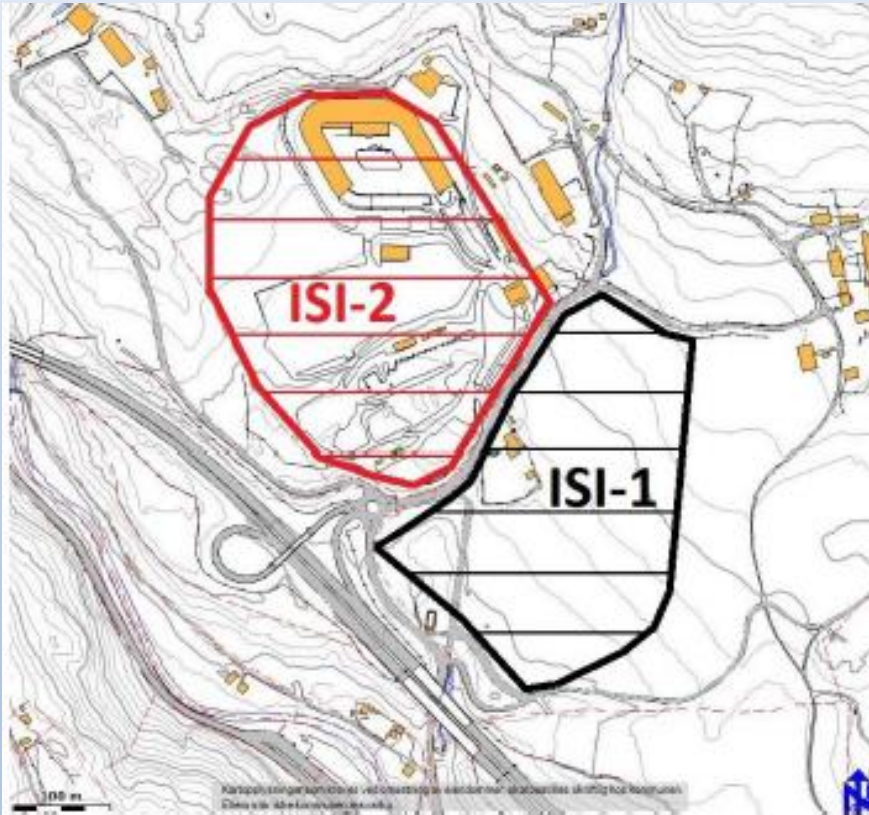
Søppelfylling Skuibakken

Figur 2. Fyllingen ved sletta ved Skuibakken. Fyllingen var antagelig i bruk fra 1957 til rundt midten av 1960-tallet.

Elvemiljø

Sjøppelfylling Isi-1 og Isi-2

Figur 3. Fyllingene ved ISI.

ISI-1 var i bruk fra slutten av 1960-tallet til ca. 1972-1973.

ISI-2 startet da Isi-1 ble nedlagt rundt midten av 1970-tallet, og ble avsluttet som fylling i 2007.

I dag er det miljøstasjon her (ISI-2) med avfallssortering.

Elvemiljø - nærturområder

Tilstrekkelig brede soner med naturlig vegetasjon vi gi

- Rekreasjon ved mulighet til nærturområder langs alle Bærums vassdrag. Bærum Elveforum jobber med å etablere enkle, smale stier langs alle våre vassdrag («Vassdragsleder») der det i dag ikke er adkomst/tilgjengelighet. Vassdragsleden Øverlandselva ble etablert i 2021.
- Bedret folkehelse. Gode nærturområder langs våre elver/bekker brukes hyppig. Nærturområdene bidrar til at folk kommer seg oftere ut – terskelen er lav.
- Miljøvennlig. De fleste trenger ikke kjøre bil til turområdene. Svært mange bor i nærhet av en elv (der vi ønsker å etablere smale stier – om slike ikke finnes)

Elvemiljø - nærturområder

Vassdragsleden Isielva

Velkommen til vassdragsleden
ISIELVA

bærumelv.no

Punkt 1-4. Velkommen til Kjaglidalen. Foto Terje Behler

- 1 **Nordre Kjaglia** – Trolig en gammel finneplass.
- 2 **Kjaglienga** – Var også antageligvis en gammel finneplass, i dag fritidseiendom.
- 3 **Søndre Kjaglia** – En gammel leilendingsplass.
- 4 **Kavlebrua** – Gammelt krysningspunkt med vadested og høl.
- 5 **Djupdalen og Kjaglidalen naturreservat** – Kjaglidalen er et fantastisk turområde.
- 6 **Bjørum sag og høvleri** – Bygget i 1855, nedlagt i 1964.
- 7 **Saghytta** – Bolig/spiseplass/hvilested for sagarbeiderne på Bjørum sag.
- 8 **Bjørumvadet** – Gammelt vadested der man kunne komme seg over elva.
- 9 **Husmannsplassen Stuteflauget** – Gammel husmannsplass med synlige rester i dag.
- 10 **Bjørumdalen** – Gamleveien gikk her og videre over Krogsbogen til Hole og Ringerike.
- 11 **Nybråten teinestad** – Siste synlige teinestad langs Isielva.
- 12 **Småbruket Nybråten** – Et gammelt arbeiderbruk, skilt ut fra Vestre Bjørum gård.
- 13 **Kloppabrua på Nybråten** – Gamlebrua stod til ca. 1975, og brukaret på østsiden av elva er intakt.
- 14 **Bjørum skole** – «Småskolen» øst for elva og «storskolen» vest for elva.
- 15 **Sølvhølen** – Et «sølvskjerp» fra 1619, en sølvklar høl, og en husmannsplass med samme navn.
- 16 **Urselva** – Elva renner fra Svartvann, ned Risfjellkastet og ut i Isielva.
- 17 **Bjørumsbrua** – Rester av et gammelt brukar ses nedstrøms for brua.

Punktene 1-4 er beskrevet i turbrosjyren *Opplevelser langs Isielva*

Punkt 18. Smedstad kafé anno 1977 med landhandleriet i bakgrunnen til venstre, og Bjørumsbrua bak kafeen. Foto Helge Berzet, Bærum bibliotek, Bærumssamlingen

- 18 **Smedstad** – Tidligere et lokalt samlingssted bl.a. med kafé og landhandel.
- 19 **Gamle Jutulbanen** – Den gamle jutulbanen brukes i dag til ulike sportsaktiviteter.
- 20 **Skui skole** – Skolen åpnet 1. august 1901, og etter mange ombygginger er det opprinnelige skolebygget fremdeles i bruk.
- 21 **Smedstua og smia** – Her ble det i år 1900 startet en smie som utviklet seg til 1930-40-årenes industri med smie, hjulmaker, blikkenslager og orlleggjer.
- 22 **Tyslandsstua** – Området er av ukjente grunner i kart benevnt som Tyskland. Lokalbefolkningen bruker kun navnet Tysland.
- 23 **Smedhølen** – Hølen var et svært populært badested og fiskeplass.
- 24 **Den nye milesteinen** – Ny milestein viser til mil fra Oslo.
- 25 **Tyslandsvadet** – gammelt vadested for Oldtidsveien.

Punkt 15. Vakkert, men utliggjerdig terring i Sølvhølen i Urselva, sett fra skjerp. Foto Odd Tore Saugerud

- 26 **Den gamle milesteinen** – Utenfor plassen Milesten, hvor huset til skomaker Lorentsen fortsatt står, stod den gamle milesteinen.
- 27 **Nybrua** – Her lå Økribrua fra 1890. Den ble erstattet i 1903, og fikk navnet Nybrua.
- 28 **Arenga/Kalvelokka** – I eldre tider var dette området et oppsamlingspunkt for husdyr.
- 29 **Bærum Meieri og Handelsforening** – Ble dannet av 65 lokale gårdbrukere, og åpnet lille julaften 1886.
- 30 **Engelandsvadet, England bru** – Vadestedet lå der England bru er i dag.
- 31 **Catahølen** – Hølen ble dannet da elva skiftet leie ved en storflom i 1951, og var et svært populært badested og fiskeplass.
- 32 **Første industrietablering** – Her kom første industrietablering på flomsetta til Isielva, rundt 1960.
- 33 **Ringvoll teglverk (1899-1958)** – Teglverket produserte murstein og drenerør, og hadde 30 mann i arbeid.
- 34 **Kalabrua (Vøyen bru)** – Brua er gammel og pusset opp. Den første brua er fra omkring 1800. Navnet er etter en kalabonn i nærheten, eller av trekullkjøringen.
- 35 **Flomstein** – Oppstrøms for brua står flomsteinen.
- 36 **Kalabruhølen** – Hølen var et populært badested og fiskeplass for stangfiske.
- 37 **Vøyen teinestad** – Vøyen gård hadde ifølge tingboka rett til laksefiske fra 1674. Teinestadet er i dag borte.
- 38 **Østengen** – Det store jordet var tidligere beiteområde for dyr, og er i dag flomområde for elva.
- 39 **Vøyenvadet** – Dette er kanskje det eldste vadet i elva. Navnet Vøyen viser til ordet vadvin, som betyr «gården ved vadestedet», altså Vøyen gård.
- 40 **Elvemøtet, Skjeljan** – Her møtes Isielva og Lomma og blir til Sandvikselva.

Punkt 33. Ringvoll Teglverk var største arbeidsplass i Skivalden etter at Bærum verk ble steperi. Foto Fjellanger-Widén, Bærum bibliotek, Bærumssamlingen (fargelegg)

Vinterleria kommer fra vinterkvarter allerede i slutten av mars, og hekker langs hele vassdraget. De aller fleste forlater elva i september-oktober. Foto Jostein Myre

- 0 Stiplet linje betyr at nøyaktig plassering er ukjent
- = turvei
- = tursti
- = område åpnet

MER INFO

Mer info er å lese i turbrosjyren *Opplevelser langs Isielva*. Fås på Bærumsbibliotekene eller i digitalversjon fra QR-koden.

Elvemiljø - nærturområder

Elvemiljø - nærturområder

Vassdragsleden Isielva

Velkommen til
RINGVOLL TEGLVERK

ISIELVA

Ringvoll teglverk (1899–1958)

Ringvoll teglverk, med gårdsnummer/bruksnummer 63/4, ble bygget i 1899 av grunneier Martin E. Braaten og lå ca. 100 meter sørvest for dette informasjonsskiltet (se bilde). Allerede året etter hadde teglverket 22 mann i arbeid, og produserte 5 millioner murstein og noe takstein. I tillegg produserte de drensør, og blåleiren ble hentet fra egen grunn. På det meste hadde teglverket 30 mann i arbeid, og Ringvoll Teglverk var da største arbeidsplass i Skuidalen.

Etter flere eierskifter og et par konkurser brant teglverket i 1931, men ble bygget opp igjen. Før andre verdenskrig (1940–1945) var det også sag og høvleri på Ringvoll. Taksteinproduksjonen sluttet omkring 1930, mens total driftstans først kom i 1958. På 1960-tallet ble vestre deler av eiendommen solgt og bebygget med boliger.

Hele fabrikkområdet ble revet i 1976 og solgt til industri og forretningsbygg som står her i dag. I dag er hele Ringvoll bebygget, og gårdsbebyggelsen revet. Det er kun våningshuset på Ringvoll, veinavnet Teglverksveien og rester av brent tegl nede ved elvekanten i Isielva, som vitner om det gamle teglverket.

Kilder: Turbrosjyren Opplevelser langs Isielva (Bærum Elveforum, 2019). Arne Mohus (1996) *Husmannsplasser i Bærum*.

Se hvordan Isielva slynges seg gjennom flomsletter og vakre beltelandskaper ved Ringvoll Teglverk ved Vøyenenga. Bildet er fra 1950.

Fjellanger/Widerøe, Bærum bibliotek. Bærumssamlingen (fargelagt)

Elvemiljø - nærturområder

Vassdragsleden Isielva

Velkommen til
GATAHØLEN

ISIELVA

Gatahølen

Før storflommen i 1951 lå den opprinnelige Gatahølen nærmere England bro, ca. 150 meter oppstrøms dette skiltet. Der oppe på østsiden av elva, lå tidligere husmannsplassen Gata som sannsynligvis har fått sitt navn etter fe-gata Økri-gata som passerte (se kart). Dette var nok også opphavet til navnet Gatahølen som var ansett som en av de beste fiskeplassene i elva.

Der oppe ved Økri-gata lå også vadestedet Englandsvadet. Der ble det etter hvert anlagt klopp og senere (1928) en enkel hengebro kun for folk, ikke fe (se skisse). Denne ble erstattet med dagens bro (rundt 1970).

Ordet «gata» er gammelt og kommer fra «gutu» og henspiller på ei «fe-gate» som var en vei med gjerder på begge sider. Her kunne både store og småfe drives gjennom innmarka for å komme til beiteområdene i utmarka. På vestsiden av Ringeriksveien var det også slike fegater. Veien Sandbakkene på Skui er en slik.

Etter storflommen i 1951 tok elva et nytt, mer østlig løp ved den daværende Gatahølen, og med det forsvant både en god fiskehøl og fin badeplass. Da ble dagens gatahøl dannet, i elvesvingen ca. 100 meter nedenfor den gamle.

Mange som bodde langs elva lærte å svømme i Gatahølen, både i den gamle og i den nye. De som er så heldige å kjenne til herligheten tar seg gjerne et bad her den dag i dag.

Elveløpet på slettelandet her har nok vært i flomforandring gjennom tusener av år. Storflommen i 1808 tok 40 da jord. Den flyttet elva mot øst til et midtre elveløp gjennom Økriholmen.

Derfor ble det på slutten av 1950-tallet startet elveforbygning og kanalisering (utretting) av elveløpet. Bulldosere ble kjørt i elveløpet fra Årenga (Nybrua) til Vøyenenga, så stryk og fiskehøler forsvant.

Kilder: Turbrosjyren Opplevelser langs Isielva (Bærum Elveforum, 2019). Arne Mohus (1987) *Stedsnavn i Bærum*.

Ta deg gjerne en dukkert i Gatahølen en varm sommerdag. Foto Terje Bøhler

Elvemiljø - nærturområder

Vassdragsleden Isielva

Velkommen til
KALVELØKKA

ISIELVA

Kalveløkka

Småbruket og husmannsplassen Kalveløkka, gnr. 66, bnr. 8 under Skui gård, er merket på kart fra 1825. I 1909 ble så Søndre Kalveløkka, gnr. 66, bnr. 57, skilt ut fra Sand gård. Disse plassene (naboer) lå på vestsiden av elva, rett nordvest for Økribrua (Nybrua). Det var tidligere en «kalveløkke» (en hamning) på vestsiden av elva rett nordafor der veien Sandsbakkene kommer ned mot elva.

Etter at Økribrua ble bygd i 1890 (ombygd og utvidet i 1903, da den fikk navnet Nybrua), var det fedrift på sletta rett nedenfor dette skiltet fram mot 1960-tallet. Hit ble det også drevet fe fra både Ringerike, Valdres og Hallingdal på vei mot hovedstaden for slakt. På slike plasser kunne lokale bønder kjøpe og selge fe. Også denne sletta fikk navnet «Kalveløkka». I Bærum hadde man mange slike kalveløkker. Navnet Kalveløkka forsvant med fedriften.

Mellom ca. 1910 til 1960 hadde Tandberg gård sag og saghytte her på kalveløkka på sørstsiden av Nybrua. Tandbergsaga var en dampdrevet sirkelsag. Tandbergsaga ble av enkelte også kalt Liasaga, etter plassen Lia som lå rett nord for Nybrua.

På slutten av 1950-tallet startet elveforebygning og kanalisering (utretting) av elveløpet for å hindre at elva ikke fløt over sine bredder ved flom. Bulldosere ble kjørt i elveløpet fra Nybrua til Vøyenenga så naturlige stryk og fiskehøler forsvant.

Ved Årenga, sør for denne kalveløkka var det, sommerstid fram til 1950-tallet, samlingssted for taterere.

Kilder: Marit Økern Jensen, Turbrosjyren Opplevelser langs Isielva (Bærum Elveforum, 2019). Arne Mohus (1996) Husmannsplasser i Bærum.

«Sommerdag ved tjernet» malt av Anders Askevold (1876)

Elvemiljø - nærturområder

Vassdragsleden Isielva

Velkommen til
SMEDHØLEN

ISIELVA

Smedhølen

Navnet kommer fra tidligere smeddrift på vestsiden av elva, der Smedgården ligger i dag. Det var Emil «smed» Hansen som i år 1900 bygde opp smie med våningshus her på «Holmen», som eiendommen het. Virksomheten utviklet seg fra en enkel bygdesmie med hestehovslaging til 1930-1950-årenes jernindustri med smie, hjulmaker, blikkenslager og rørlegger. Smia ble holdt i familien i 3 generasjoner og lagt ned i 1974. Det ble også bygd et omfattende flomverk som skulle sikre området for stadige skadeflommer fra Isielva.

Smia og Smedstua her var den siste i drift av mange smier som ble anlagt langs Isielvas øvre del av Skuidalen. Særlig etter at masovns- og jernframstillingen på Bærums Verk tok slutt i 1874. Samtidig som landbruket ble mer mekanisert dro smedene avsted for å søke lykke om egen virksomhet i nærområdet (langs elvene våre). De hadde høy rang som 1.-generasjon jernarbeidere som gårdene og landbruket var svært avhengig av.

11. april 1940 falt et av de første sivile ofrene under invasjonen av Norge. Ungdommen og varselmannen Nils Lien fra Hønefoss ble skutt av den tyske framrykkingspatrolje ved Smedstua etter å ha løstnet varselskudd til lokal hjemmefront om at fienden var på vei opp dalen. Den tyske framrykkingen stoppet så litt opp, og Skui skole ble beskyttet hvor de trodde fienden holdt til.

Smedhølen, kulpen ved Smedstua, var et svært populært badested og fiskeplass. Mange som bodde langs elva lærte å svømme her. Lokalkjente tar seg fortsatt en dukkert i hølen.

På østsiden, få meter nedenfor Smedhølen, renner Dalsbekken ut i Isielva. «Dæsjbekken» er den lokale uttale som blir brukt. Ca. 50 meter oppstrøms i Dæsjbekken ligger en fin foss som er et skue ved flom. Ved bekken lå det tidligere kvernhuset til Frogner gård. Bekken var adskillig mer vannførende i tidligere tider før jorder og kulturlandskap ble arrondert og drenert opp mot Frognerhagan og Tandberg gård.

Kilder: Turbrosjyren *Opplevelser langs Isielva* (Bærum Elveforum, 2019). Arne Mohus (1987) *Stedsnavn i Bærum*.

Foto Terje Bohler

Elvemiljø - nærturområder

Vassdragsleden Isielva

Velkommen til
RINGVOLL TEGLVERK

ISIELVA

Ringvoll teglverk (1899–1958)

Ringvoll teglverk, med gårdsnummer/bruksnummer 63/4, ble bygget i 1899 av grunneier Martin E. Braaten og lå ca. 100 meter sørvest for dette informasjonsskiltet (se bilde). Allerede året etter hadde teglverket 22 mann i arbeid, og produserte 5 millioner murstein og noe takstein. I tillegg produserte de drensør, og blåleiren ble hentet fra egen grunn. På det meste hadde teglverket 30 mann i arbeid, og Ringvoll Teglverk var da største arbeidsplass i Skuidalen.

Etter flere eierskifter og et par konkurser brant teglverket i 1931, men ble bygget opp igjen. Før andre verdenskrig (1940–1945) var det også sag og høvleri på Ringvoll. Taksteinproduksjonen sluttet omkring 1930, mens total driftsstans først kom i 1958. På 1960-tallet ble vestre deler av eiendommen solgt og bebygd med boliger.

Hele fabrikkområdet ble revet i 1976 og solgt til industri og forretningsbygg som står her i dag. I dag er hele Ringvoll bebygget, og gårdsbebyggelsen revet. Det er kun våningshuset på Ringvoll, veinavnet Teglverksveien og rester av brent tegl nede ved elvekanten i Isielva, som vitner om det gamle teglverket.

Kilder: Turbrosjyren *Opplevelser langs Isielva* (Bærum Elveforum, 2019). Arne Mohus (1996) *Husmannsplasser i Bærum*.

Se hvordan Isielva slynget seg gjennom flomsletter og vakre beitelandskaper ved Ringvoll Teglverk ved Vøyenenga. Bildet er fra 1950.

Fjellanger-Widerøe, Bærum bibliotek:
Bærumssamlingen (fargelagt)

Elvemiljø - nærturområder

Vassdragsleden Isielva

Elvemiljø - nærturområder

Vassdragsleden Isielva

Elvemiljø - nærturområder

Vassdragsleden Isielva

Elvemiljø biologiske «oaser»

Naturmangfoldet og
artsrikdommen bevares

Elvemiljø biologiske «oaser»

Tilstrekkelig brede soner med naturlig vegetasjon vil

- Gi gode viltkorridorer og spredningsveier for dyr og planter.
- Bidra til stort naturmangfold da etablering av tilstrekkelig brede kantsoner vil gi:
 - gode forhold for pollinerende insekter
 - bedret mattilgang for vannlevende organismer
 - dyrelivet vil komme tilbake
 - økt mattilgang og skydd for fisk og annet liv i vannet
 - ...
- Gode økosystemer for vann- og landlevende organismer

Elvemiljø

Laks og sjøørretfiske

Isielva og Sandvikselva er i dag et av de viktigste reproduksjonsområdene for laks og sjøørret i indre og ytre Oslofjord.

Morten Merkesdal

Elvemiljø

Laks og sjøørretfiske

Klekkeriet på Hamang er Norges eldste klekkeri (1857) som er i drift. I dag er Morten Merkesdal bestyrer på klekkeriet som har kapasitet til å klekke ut 500.000 fiskeegg hvert år!

Klekkeribestyrer Morten Merkesdal plukker forsiktig ut døde egg. De er lyse/hvite og blir fort soppinfiserte. Fjernes de ikke umiddelbart vil dødeligheten øke blant de øvrige levende eggene.

Klekkeriet på Hamang har vært i kontinuerlig drift fra 1857.

Elvemiljø

Vannportalen, NIBIO og forskning.no

På Vannportalens sider finner vi «Kantvegetasjon i regionale vannforvaltningsplaner og kommunal arealplanlegging» og mange linker til NIBIO's rapporter:

<https://www.vannportalen.no/aktuelt/2019/kantvegetasjon-i-regionale-vannforvaltningsplaner-og-kommunal-arealplanlegging/>

Her innledes det med «***Kantvegetasjonene er en viktig del av vassdragenes økosystem, og må særlig ivaretas gjennom kommunenes arealplanlegging...***»

En liste over svært gode dokumenter om temaet er også listet der («Ressurser om kantvegetasjon»)

Forskning.no:

[Skogen langsmed elva bør få stå i fred \(link\)](#)

Vannkvalitet Sandvikselvasangen

Helge Børseth, i hans vise fra revyen Skuispell, 1976, heter det bl.a...

*En liten vise om Sandvikselva, den står mitt hjerte og nese nær.
For hvor jeg vandrer i Vestre Bærum så kan jeg lukte hvor elva er
Og går jeg bort meg i Bærumsmarka og tror at nord er et sted i sør,
da kan jeg stole på denne elva, jeg ta'kke feil av en slik odør*

Vannkvalitet

EUs vanndirektiv - Vannforskriften

Vannforskriften er gjennomføringen av EUs vanndirektiv i norsk regelverk.

Vannforskriften

Vannforskriften gir rammer for fastsettelse av miljømål som sikrer en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannressursene våre. Vannforskriften gjelder for alt overflatevann, som for eksempel innsjø, magasin, elv, bekk, kanal, fjord eller kyststrekning, eller deler av disse, eller en avgrenset mengde grunnvann innenfor en eller flere akviferer.

Vannkvalitet

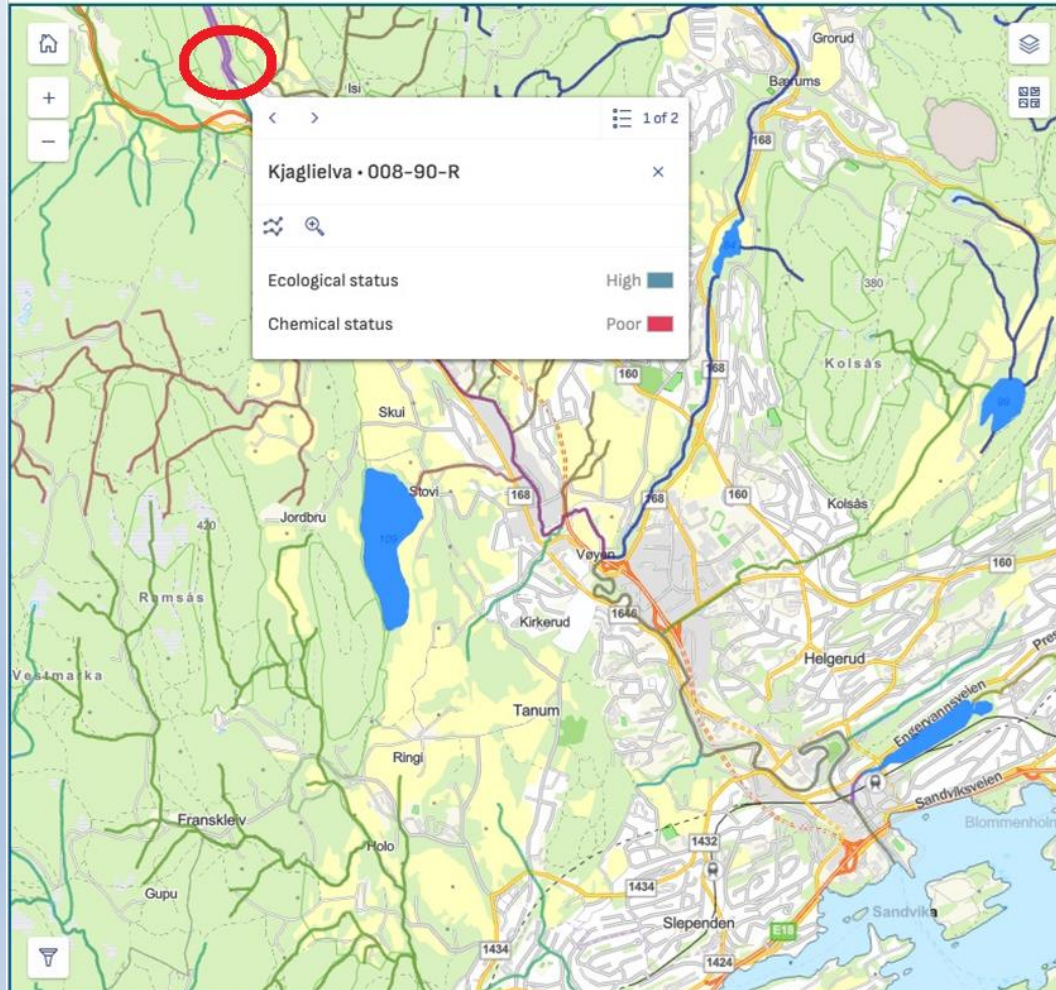
EUs vanndirektiv - Vannforskriften

Vannkvalitet

Kjaglidalen - Sandvika

Isielva (1)

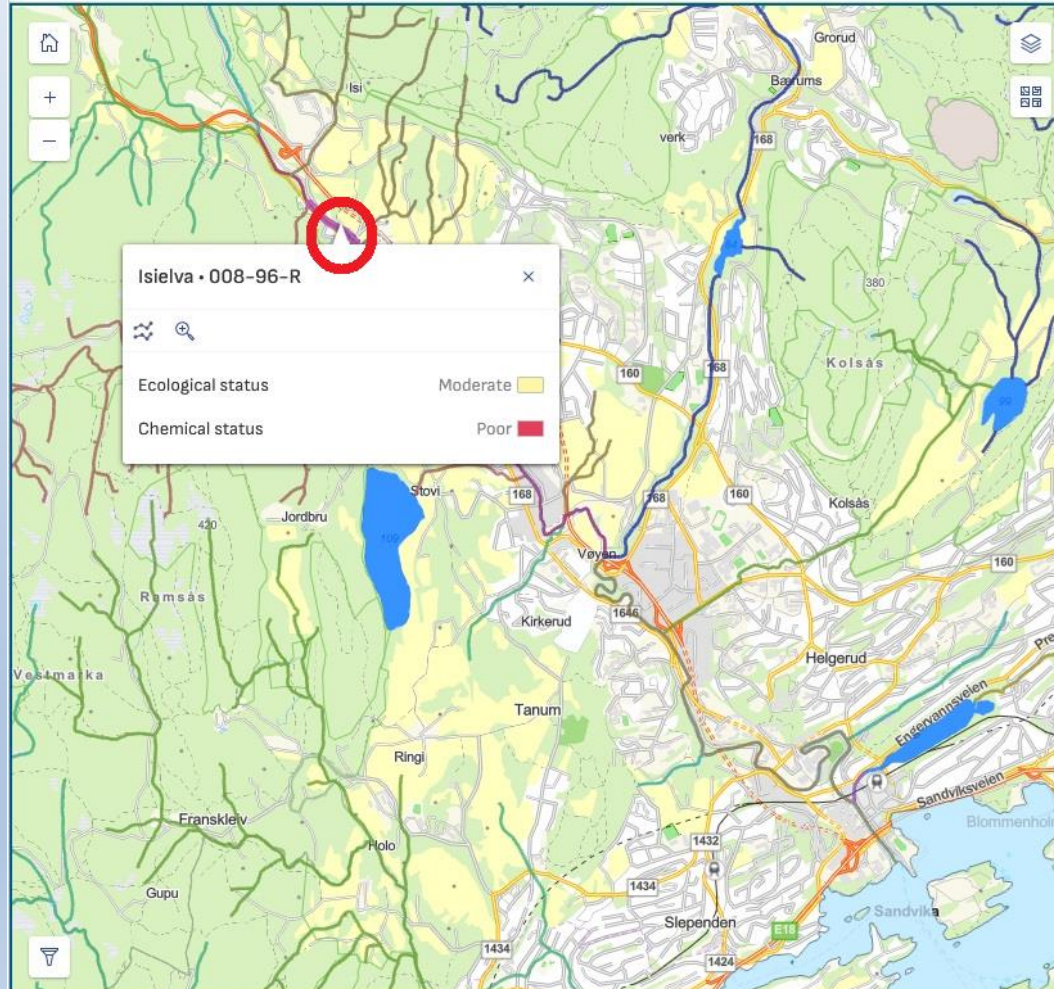

Kjaglidalen

Vannkvalitet

Kjaqlidalen - Sandvika

Isielva (1)

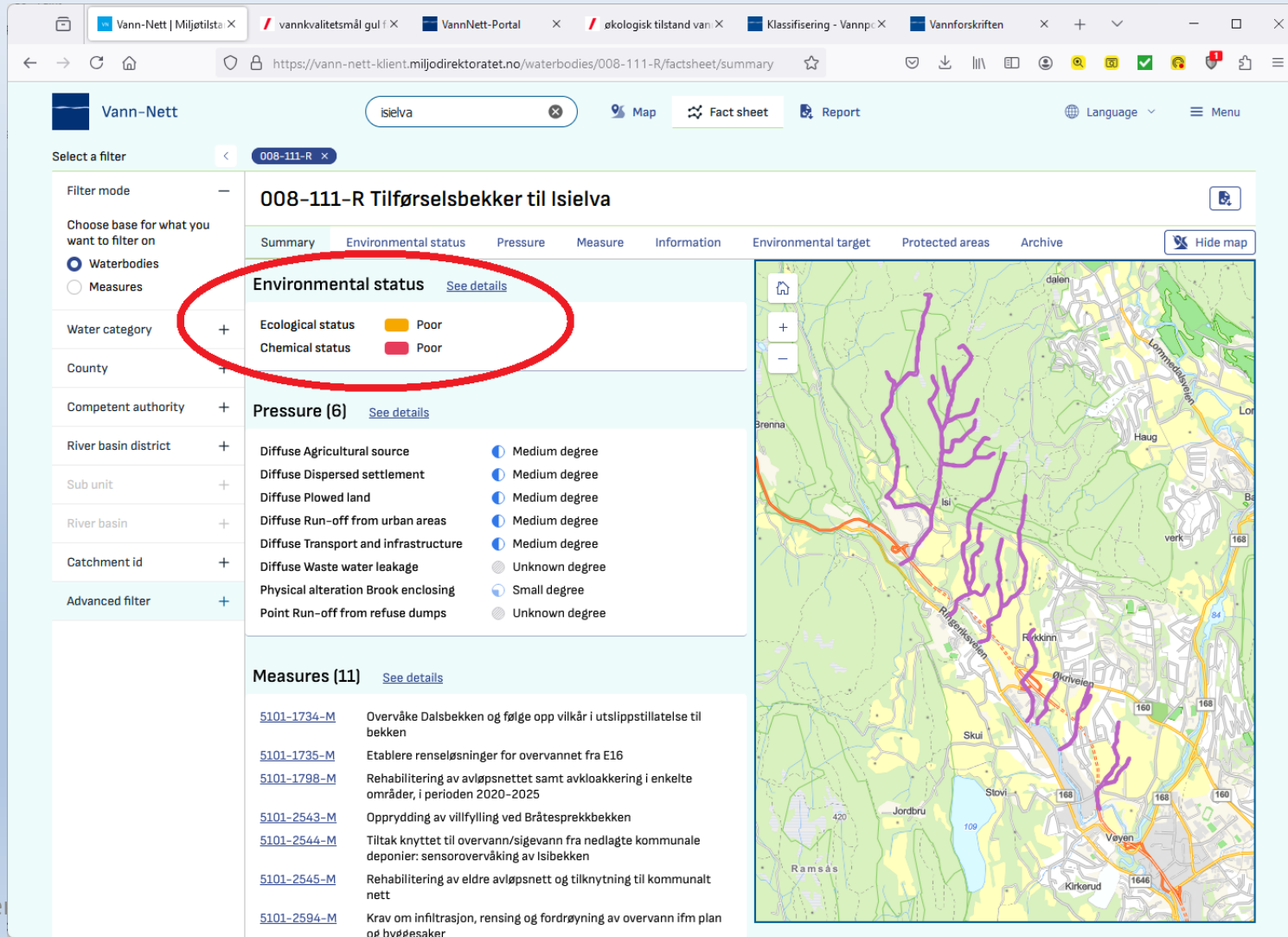

Isielva

Vannkvalitet

Kjaglidalen - Sandvika

Isielva
Tilførsels-
bekker

The screenshot shows the Vann-Nett web portal interface. The browser address bar displays the URL: <https://vann-nett-klient.miljodirektoratet.no/waterbodies/008-111-R/factsheet/summary>. The page title is "008-111-R Tilførselsbekker til Isielva".

The "Environmental status" section is circled in red and contains the following information:

- Ecological status: Poor (Yellow icon)
- Chemical status: Poor (Red icon)

The "Pressure (6)" section lists the following pressures and their degrees:

- Diffuse Agricultural source: Medium degree
- Diffuse Dispersed settlement: Medium degree
- Diffuse Plowed land: Medium degree
- Diffuse Run-off from urban areas: Medium degree
- Diffuse Transport and infrastructure: Medium degree
- Diffuse Waste water leakage: Unknown degree
- Physical alteration Brook enclosing: Small degree
- Point Run-off from refuse dumps: Unknown degree

The "Measures (11)" section lists the following measures:

- [5101-1734-M](#): Overvåke Dalsbekken og følge opp vilkår i utslippstillatelse til bekken
- [5101-1735-M](#): Etablere renseløsninger for overvannet fra E16
- [5101-1798-M](#): Rehabilitering av avløpsnett og avkloakering i enkelte områder, i perioden 2020-2025
- [5101-2543-M](#): Opprydding av villfylling ved Bråtesprekkbekken
- [5101-2544-M](#): Tiltak knyttet til overvann/sigevann fra nedlagte kommunale deponier: sensorovervåking av Isibekken
- [5101-2545-M](#): Rehabilitering av eldre avløpsnett og tilknytning til kommunalt nett
- [5101-2594-M](#): Krav om infiltrasjon, rensing og fordrøyning av overvann ifm plan og byggesaker

The right side of the page features a map showing the waterbody network in the area, with Isielva and its tributaries highlighted in purple.

Vannkvalitet Kjaglidalen - Sandvika

008-111-R Tilførselsbekker til Isielva

Summary Environmental status Pressure Measure Information Environmental target Protected areas Archive

Show map

Environmental status

Ecological status

Poor Status source: Biological classification data Confidence: High

Status comments
Inkluderer trolig ikke-relevante data fra sigevannsovervåking, Isideponiene

Quality elements

Filter on degree:

High
 Good
 Moderate
 Poor
 Bad

Biological

QUALITY ELEMENTS	STATUS	AVERAGE NEQR	EQR VALUE	VALUE	STATUS LIMITS	REFVALUE	UNIT	SAMPLE COUNT	YEAR FROM-TO	SOURCE
- Phytoenthos	(1) Poor	0.300							2021 - 2021	Vannmiljø
Eutrophication										
Periphyton trophic index (PIT)	Poor	0.300		38.113				1	2021 - 2021	Vannmiljø
+ Benthic invertebrates	(3) Poor	0.300					Ubenevnt		2019 - 2022	Vannmiljø

Show all

Hydromorphological

Show all

PhysicoChemical

QUALITY ELEMENTS	STATUS	AVERAGE NEQR	EQR VALUE	VALUE	STATUS LIMITS	REFVALUE	UNIT	SAMPLE COUNT	YEAR FROM-TO	SOURCE
+ Nitrogen conditions	(4) Bad	0.114					Multiple		2019 - 2024	Vannmiljø
+ Phosphorus Conditions	(2) Bad	0.100					µg/l		2019 - 2024	Vannmiljø

Isielva
Tilførsels-
bekker

Vannkvalitet Kjaglidalen - Sandvika

008-111-R Tilførselsbekker til Isielva

Summary Environmental status Pressure Measure Information Environmental target Protected areas Archive

Show map

Chemical status

Poor Confidence Medium

Quality elements

Filter on degree:

Good

Poor

Industrial pollutants

QUALITY ELEMENTS	STATUS	MAX VALUE	AVERAGE VALUE	UNIT	SAMPLE COUNT	YEAR FROM-TO	SOURCE
+ Antracen CAS_120-12-7 (3)	Good			ng/l		2015 - 2023	Vannmiljø
+ Benzene CAS_71-43-2 (3)	Good			ng/l		2015 - 2023	Vannmiljø
+ Naphthalene CAS_91-20-3 (3)	Good			ng/l		2015 - 2023	Vannmiljø

Show all

Metals

QUALITY ELEMENTS	STATUS	MAX VALUE	AVERAGE VALUE	UNIT	SAMPLE COUNT	YEAR FROM-TO	SOURCE
+ Lead CAS_7439-92-1 (3)	Good			Multiple		2015 - 2021	Vannmiljø
+ Mercury CAS_7439-97-6 (3)	Good			µg/l		2015 - 2021	Vannmiljø
+ Nickel CAS_7440-02-0 (3)	Poor			µg/l		2015 - 2021	Vannmiljø
+ Cadmium CAS_7440-43-9 (3)	Poor			µg/l		2015 - 2021	Vannmiljø

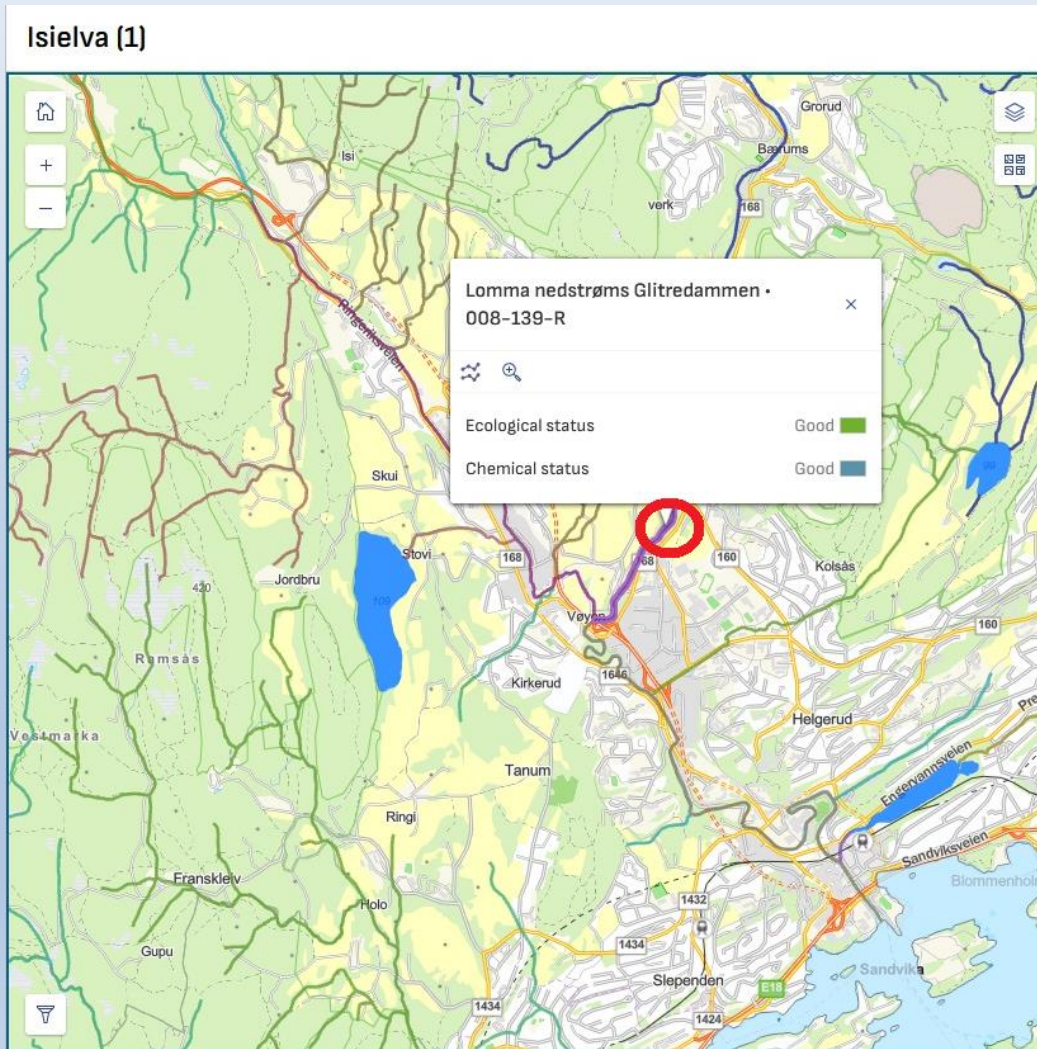
Show all

Other pollutants

QUALITY ELEMENTS	STATUS	MAX VALUE	AVERAGE VALUE	UNIT	SAMPLE COUNT	YEAR FROM-TO	SOURCE
+ Perfluorooctane sulfonic acid (PFOS) and its derivatives CAS_1763-23-1 (1)	Poor			ng/l		2020 - 2023	Vannmiljø
+ Benzo(g,h,i)perylene CAS_191-24-2 (3)	Poor			ng/l		2015 - 2023	Vannmiljø
+ Benzo(b)fluoranthene CAS_205-99-2 (3)	Poor			ng/l		2015 - 2023	Vannmiljø

Isielva
Tilførsels-
bekker

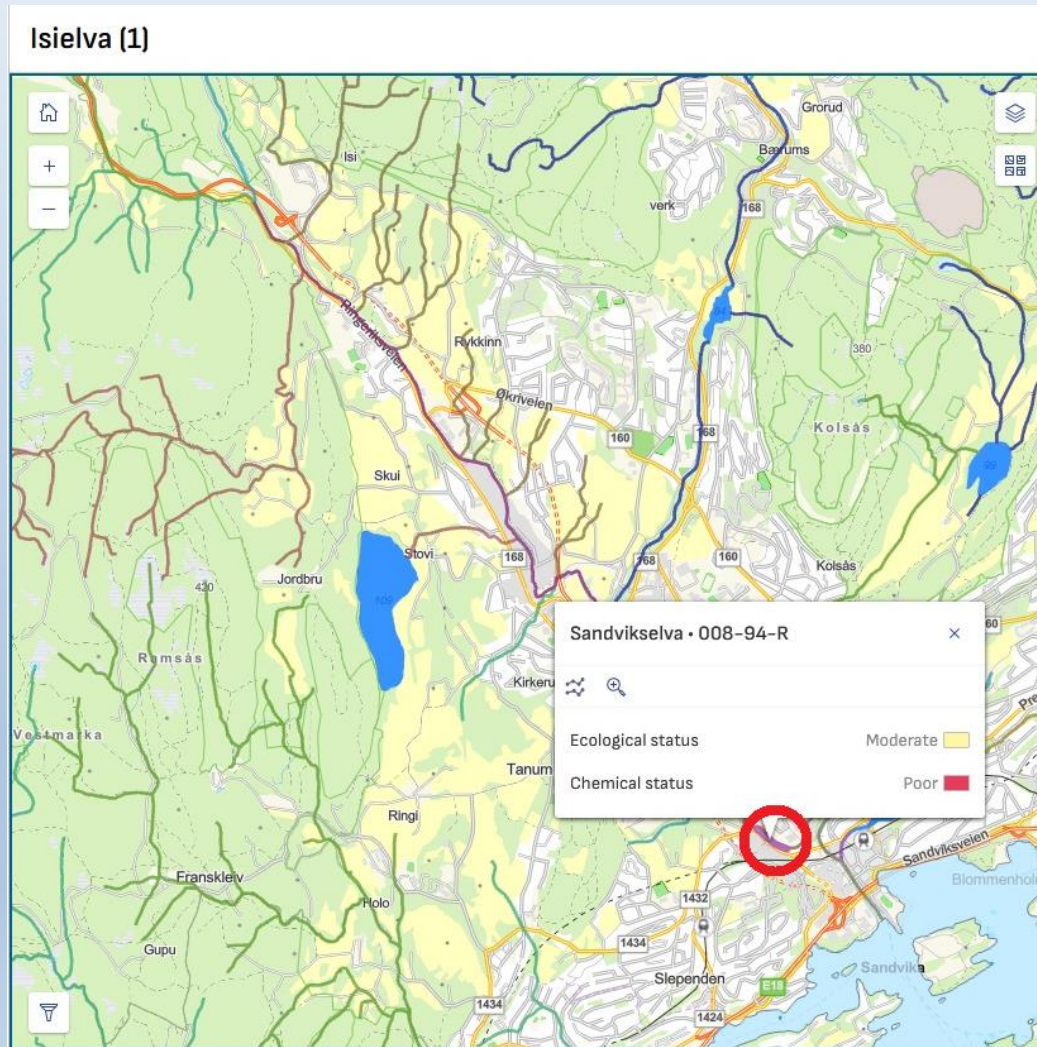
Vannkvalitet Kjaglidalen - Sandvika

Lomma

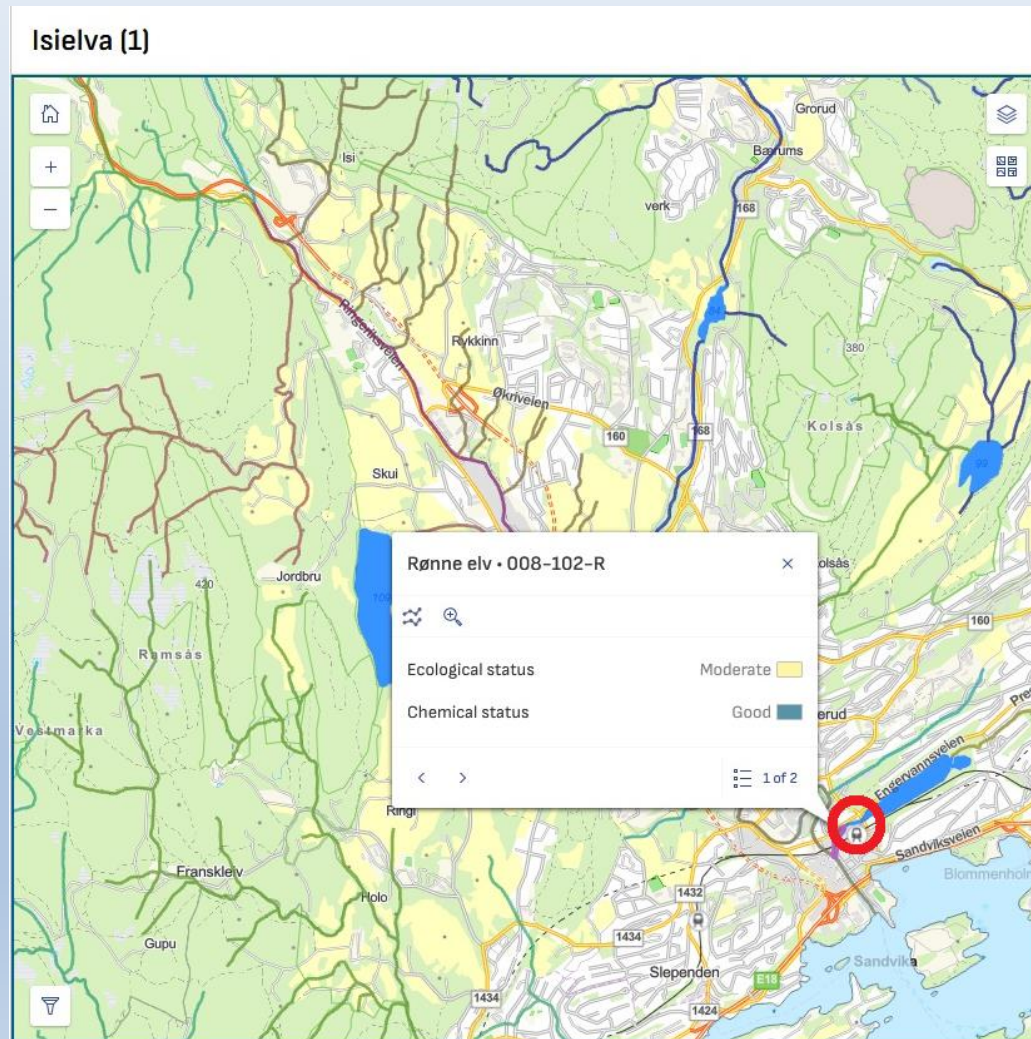
Vannkvalitet Kjaglidalen - Sandvika

Sandvikselva

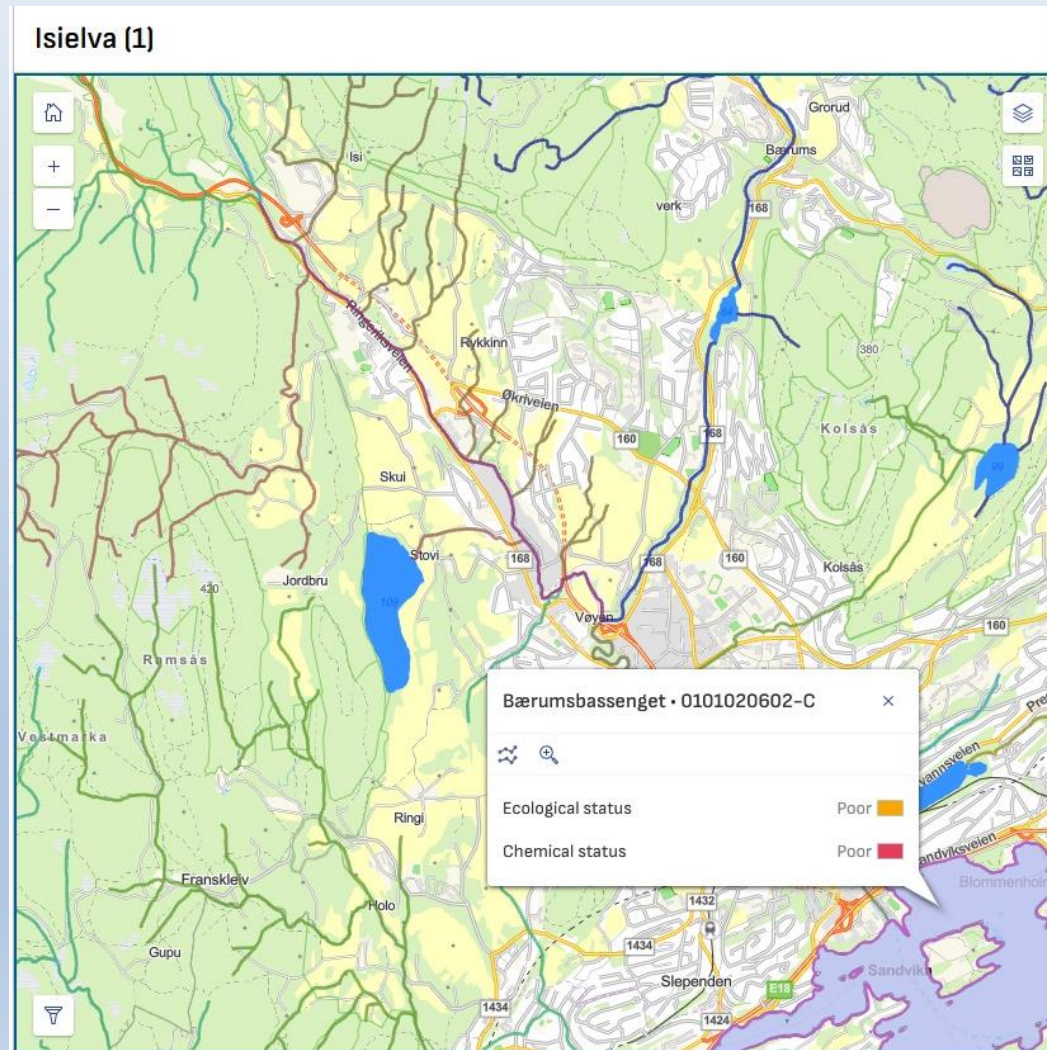
Vannkvalitet Kjaglidalen - Sandvika

Rønne elv

Vannkvalitet Kjaglidalen - Sandvika

Bærums-
bassenget

Miljøforbedring Påvirkning

008-96-R Isielva

Summary Environmental status **Pressure** Measure Information Environmental target Protected areas Show map

Archive

Point - Storm overflows

Point Storm overflows

PRESSURE DEGREE	EFFECT	§10	§12	MEASURE	DATA SOURCE	DATA QUALITY	PRESSURE DRIVER	IMPACTS	DISAGREE	LAST CHANGED	COMMENT
☒ Medium degree	Microbiological pollution Nutrient pollution Organic pollution	No	No	5101-2552-M	Municipality	Expert evaluation	Urban development	Unknown	No	8/1/2024	Ringeriksve 169 og 202, Brenneveie 13 og ved Holma

Point - Waste disposal sites

Point Run-off from refuse dumps

PRESSURE DEGREE	EFFECT	§10	§12	MEASURE	DATA SOURCE	DATA QUALITY	PRESSURE DRIVER	IMPACTS	DISAGREE	LAST CHANGE	COMMENT
☒ Large degree	Chemical pollution Nutrient pollution Other significant impact type	No	No	5101-736-M	Municipality	Expert evaluation	Urban development	Unknown	No	3/28/2020	Nedlagte deponier: Isi, I: 1967-1974, Isi II: 1974 - ca 2000 Skui: Aktivt i perioden 1962-1965 Ringeriksveien 282: kommunalt deponi 1967-1968

Miljøforbedring Tiltak

008-96-R Isielva

Summary Environmental status Pressure **Measure** Information Environmental target Protected areas Show map

Archive

5101-736-M [See details](#)
Overvåking av vannkvalitet ift sigevann fra deponiene Isi 1, Isi 2 og Skui

Measure type	Measure status	Measure priority
Investigative monitoring	In progress	2022-2027
Pressure	Exemptions	
Point Run-off from refuse dumps	None	

5107-366-M [See details](#)
Sikre 10 meters vegetasjonssoner målt ved 50-årsflom

Measure type	Measure status	Measure priority
Local surfacewater management	In progress	2022-2027
Pressure	Exemptions	
Diffuse Run-off from urban areas	None	

5107-367-M [See details](#)
Regelmessig tømning av gatesandfang-F3000S

Measure type	Measure status	Measure priority
Regular sweeping of sidewalk and gutters	In progress	2022-2027
Pressure	Exemptions	
Diffuse Transport and infrastructure	None	

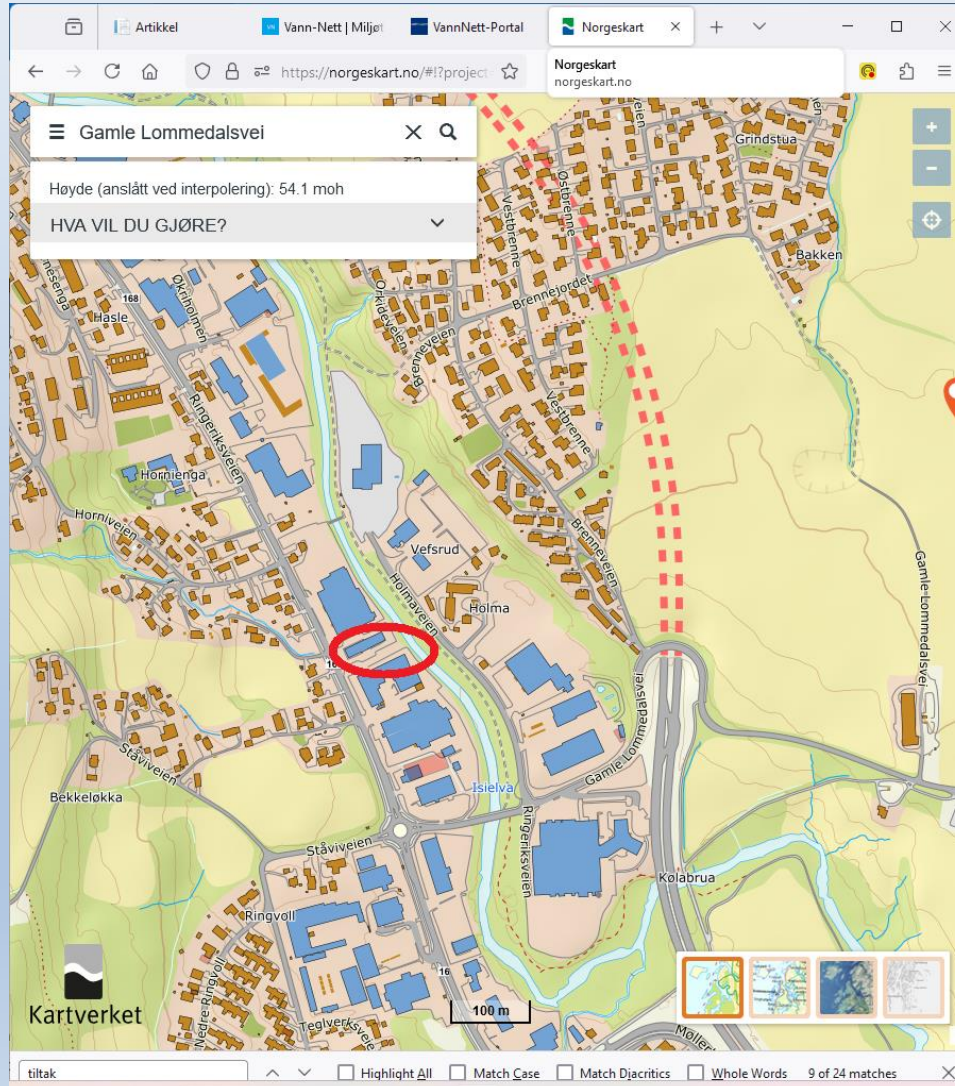
5107-616-M [See details](#)
Fjerne gummigranulatforurensninger fra kunstgressbane og etablere rutiner for å unngå fremtidige forurensningen fra kunstgressbanene på Nadde

Miljøforbedring Gjennomføring

▼ Tiltak

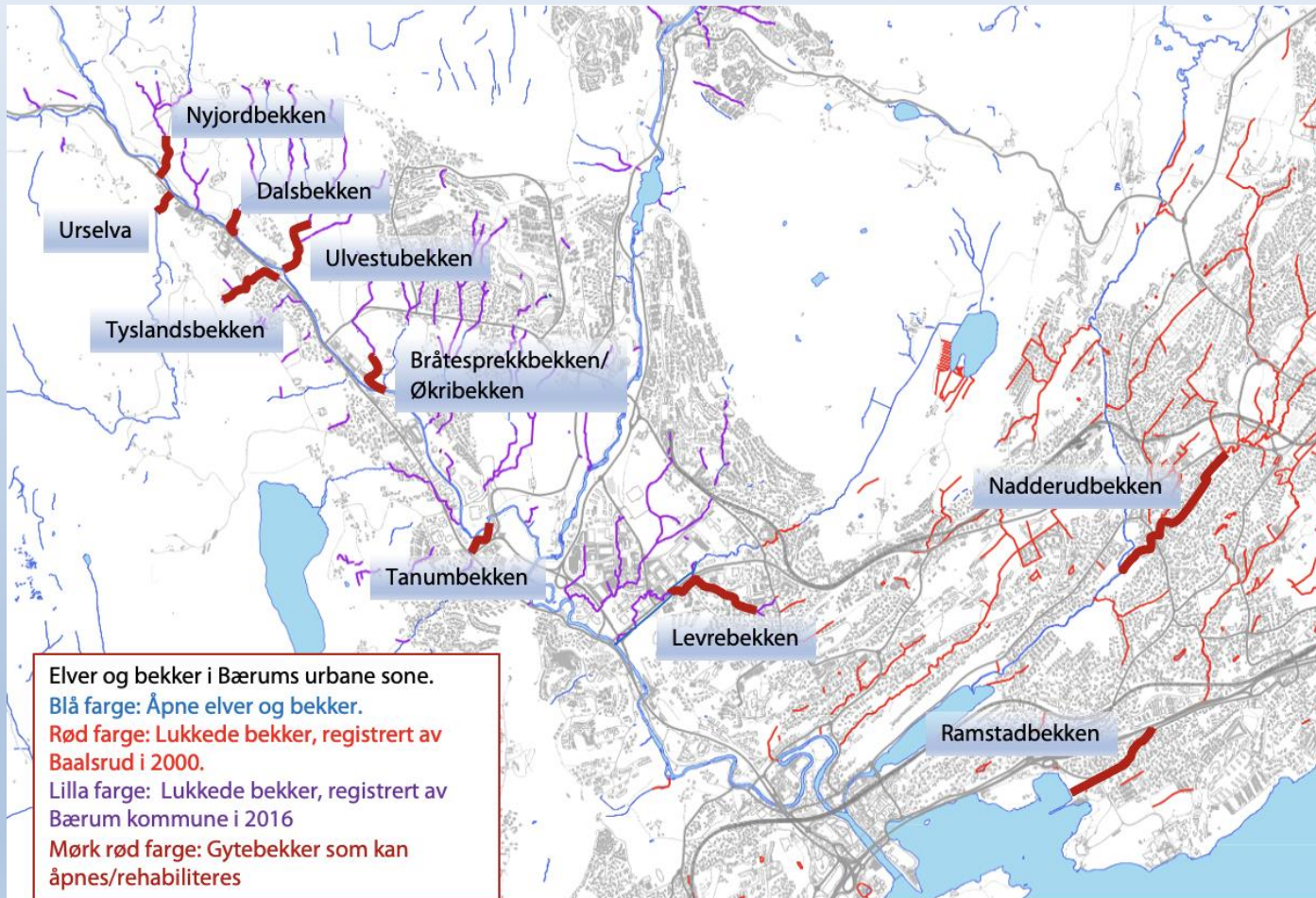
TILTAKS ID	TILTAKSNAVN	TILTAKSTYPE	PÅVIRKNING	UNNTAK	TILTAKSSTATUS
5107-616-M	Fjerne gummigranulatforurensninger fra kunstgressbane og etablere rutiner for å unngå fremtidige forurensningen fra kunstgressbanene på Nadde	Biotoptiltak restaurering, supplerende	Diffus avrenning fra annen kilde	Ingen	Ferdig
5101-2592-M	Krav om infiltrasjon, rensing og fordøyning av overvann i plan og byggesaker	Infiltrasjon av overvann	Diffus avrenning fra byer/tettsteder	Ingen	Pågår
5107-366-M	Sikre 10 meters vegetasjonssoner målt ved 50-årsflom	Infiltrasjon av overvann	Diffus avrenning fra byer/tettsteder	Ingen	Pågår
5101-2541-M	Kildesporing, strømperehabilitering og annen oppgradering av avløpsnett	Oppgradering av avløpsnett	Diffus avrenning fra spillvannslekkasje	Ingen	Pågår
5101-2513-M	Redusere saltning av veier	Tiltak vinterdrift av veg	Diffus avrenning og utslipp fra transport/infrastruktur	Ingen	Pågår
5107-367-M	Regelmessig tømming av gatesandfang-F3000S	Sandfang og drift av veier og gater med lukket avløp	Diffus avrenning og utslipp fra transport/infrastruktur	Ingen	Pågår
5101-2552-M	Oppfølging av overløpstimer på pumpestasjoner med formål å redusere overløpsdrift	Forbedring av kunnskapsgrunnlaget	Punktutslipp fra regnvannsoverløp	Ingen	Pågår
5101-736-M	Overvåking av vannkvalitet ift sigevann fra deponiene Isi 1, Isi 2 og Skui	Forbedring av kunnskapsgrunnlaget	Punktutslipp fra søppelfyllinger	Ingen	Pågår

Miljøforbedring Bekkeåpning (Stovibekken)

Miljøforbedring

Restaurering av gytebekker

Elvemiljø – «i morgen»

Tilstrekkelig brede soner med naturlig vegetasjon må etableres (der slike ikke finnes).

De elvenære arealene må tilgjengeliggjøres for publikum i vår svært arealpressede kommune. Etablere smale stier, «en i bredden», der slike ikke finnes, for å få sammenhengende turveier/turstier langs vassdraget. Med avrenningsproblematikk (Oslofjorden), arealutbygging og fokus på (tap av) naturmangfold, må de elvenære arealene forbeholdes:

- **Absorpsjon av næringsstoffer (N/P) og hindring av jordpartikkelavrenning**
 - **Nærturområder** (kortreist, miljøvennlig, folkehelse)
 - **Biologiske oaser** (ivaretagelse av naturmangfold, robuste økosystemer)
- **Stor gevinst for naturmiljø**, nærfriluftsliv (Vassdragsleder), folkehelse og privat-/samfunnsøkonomi (reduserer flomskader)

Elvemiljø – «i morgen»

Fremtidsrettet forvaltning

Natur- og elvemiljøene langs Isielva er på mange måter ødelagt av mange tiår med industrietableringer. Naturen og innbyggerne i «Skuidalen» fortjener bedre. Områdene bør etter hvert tilbakeføres som viktige natur- og rekreasjonsområder for Bærums befolkning. Dette vil forhindre/reducere forurensing til elvene, og da også Oslofjorden, gi lokalbefolkningen bedre bomiljøer, gi Bærums befolkning flere «kortreiste turmuligheter», sikre det viktige biomangfoldet langs elven samt vilt- og spredningskorridorer.

Elven og naturmiljøet rundt må legges føringene på et fremtidig godt bomiljø i Skuidalen.

Franzefossbyen 4000 innbyggere

«Fra industrianlegg til boligområde»

Hamang og nordover

